

Ἐσαίηωσι

ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' - ΤΕΥΧΟΣ 75
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2000

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

• Ἡ Δόξα τῆς Ἵλης
(τοῦ Ἀλέξανδρου Καλόμοιρου)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

• Γεωργίου Γαβριήλ:
Μαρία, Ἡ Ἀδιόδευτος Πύλη τοῦ Θεοῦ

Θεολογικά θέματα

Προλογικά

Τὸ παρακάτω κείμενο τοῦ ἱατροῦ Ἀλέξανδρου Καλόμοιρου δημοσιεύθηκε γιὰ πρώτη φορὰ πρὶν ἀπὸ τριάντα χρόνια, διατηρεῖ ὁμως ἀκέραιο τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴ σύγχρονη γεολογικὴ σκέψη. Τὰ θέματα ποῦ πραγματεύεται εἶναι θεμελιώδη γιὰ ὁποιαδήποτε παραπέρα μελέτη τῆς ὀρθόδοξης γεολογίας καὶ εἰσαγωγικὰ γιὰ τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς σωτηρίας.

Μιὰ διευκρίνηση εἶναι ἴσως ἀπαραίτητη σὲ μιὰ σημερινὴ ἐπαναδημοσίευση, ὥστε νὰ ἀποφευχθῆι μιὰ πιθανὴ παρεξήγηση. Στὸ κείμενο ποῦ ἀκολουθεῖ γίνεται συχνὰ ἀναφορὰ στὴν ἀρχαία φιλοσοφία, σὲ ἀντιδιαστολὴ μὲ τὴ χριστιανικὴ πίστη. Εἶναι λάθος νὰ ἐκλάβει κανεὶς τὰ γραφόμενα σὰν μιὰ ἐπίθεση κατὰ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων, ποῦ ἔγραφαν καὶ δίδαξαν χωρὶς γνώση τῆς χριστιανικῆς ἀποκάλυψης καὶ μὲ μόνη ἀναφορὰ τὴν παγανιστικὴ ὀντολογία τῆς ἐποχῆς τους. Ἐδῶ, ὁ λόγος εἶναι μᾶλλον γιὰ τοὺς χριστιανούς, ποῦ προσπαθώντας νὰ χωρέσουν τὴν πίστη σὲ νοσησιαρχικὰ σχήματα, καταφεύγουν στὶς ἐννοιες καὶ στὴ διαλεκτικὴ τῶν φιλοσόφων, καὶ συχνὰ υἱοθετοῦν παγανιστικὰ νοήματα, σὰν νὰ ἦταν χριστιανικά. Οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δὲν περιφρόνησαν τὴ γλώσσα τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐν γένει τὴν ἀρχαία παιδεία. Συχνὰ, στήριξαν διατυπώσεις καὶ ἐπιχειρήματα δανειζόμενοι ὅ,τι θεωροῦσαν χρήσιμο γιὰ τὴ γεολογία, πάντα ὁμως μὲ τὸν ἀποφατικὸ τρόπο τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ γλώσσα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ μυστηρίου, ἡ γλώσσα ὁμως τῆς φιλοσοφίας εἶναι συχνὰ πεσοίηση στὴ δύναμη τῆς ἀνθρώπινης διάνοιας, δηλαδὴ οἴηση καὶ νοσησιαρχία. Ἡ γεολογία ποτὲ δὲν γίνεται φιλοσοφία καὶ ἀν χρησιμοποιεῖ τὴ δυναμικὴ τῆς φιλοσοφικῆς γλώσσας εἶναι γιὰ νὰ τὴν ὑπερβεῖ, ἐπικαλούμενη τὸ φωτισμὸ τοῦ νοός. Ἀληθινὴ γνώση γιὰ τὴν Ἐκκλησία εἶναι αὐτὴ ποῦ πηγάζει ἀπὸ τὴ δύναμη καὶ τὴν ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ποῦ μόνον αὐτὴ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσει τὸν ἀνθρώπο στὸ ἀληθινὸ νόημα τῶν πραγμάτων (Σ.τ.Ε.).

Ἡ Δόξα τῆς Ὑλης

Ἀλέξανδρου Καλόμοιρου

Α΄

«Ἡ τῆς Θεότητος δόξα καὶ δόξα τοῦ σώματος λέγεται... εἰ καὶ τοίνυν οὐδέποτε τὸ σῶμα τὸ ἅγιον ἀμέτοχον τῆς Θείας δόξης ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐξ ἄκρας ἐνώσεως τῆς καθ' ὑπόστασιν τὴν δόξαν τῆς ἀοράτου θεότητος τελείως πεπωλούτηκεν, ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι δόξαν τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκός».

(Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Λόγος εἰς Μεταμόρφωσιν)

«Ἡμεῖς οὐκ ἐδιδάχθημεν σωματοκτόνοι, ἀλλὰ παθοκτόνοι».

(Ἀββὰς Ποιμὴν, Γεροντικόν, Ἐκδ. Ἀστέρος σελ. 101)

Κύριε Κ.

Τρόμαξα, ὅταν εἶδα σὲ τί σκέφεις μωροῦν νὰ ὀδηγήσουν αὐτὰ πού ἔγραψα, ἕναν καλοπροαίρετο ἄνθρωπο. Εἶναι πράγματι πολὺ ἐπικίνδυνον νὰ μιλάει κανεὶς γιὰ τέτοια βαθιὰ μυστήρια, καὶ μόνον μὲ πολλὴ σκέψη μωροεῖ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὰ γλιστρήματα.

Ὅμως εἶναι τόσο διαδεδομένη στους ἀνθρώπους ἡ γνώμη ὅτι τὸ σῶμα καὶ ἡ ὕλη εἶναι κακὰ καθ' ἑαυτὰ ἢ τουλάχιστον δευτερεύοντα καὶ ἀνάξια πολλῆς προσοχῆς, ὥστε πρέπει νὰ ἐπιμείνω στίς ἀπόψεις πού σᾶς ἔγραψα, ἀναπτύσσοντάς τες διὰ μακρῶν, γιὰ νὰ ἀποφευχθοῦν οἱ παρεξηγήσεις.

Οἱ ἄνθρωποι συνήθισαν νὰ σκέπτονται σὰν ὀρθολογιστὲς Φιλόσοφοι καὶ εἶναι δύσκολο νὰ τοὺς κάνει κανεὶς νὰ σκεφθοῦν σὰν Χριστιανοί. Αὐτὸ γίνεται γιὰτὶ ἡ ὀρθολογιστικὴ σκέψη εἶναι καθαρὴ καὶ ταξινομημένη, λογικὴ καὶ ἀκριβὴς σὰν τὰ μαθηματικά. Ἐνῶ, ἡ πίστη μας μιλάει μὲ ἄλλη γλώσσα, τὴ γλώσσα τοῦ μυστηρίου, τὴ γλώσσα πού δὲν ζητάει νὰ ἐξηγήσει τὰ ἀνεξήγητα, οὔτε νὰ περιορίσει στὸν ἀσφυκτικὸ χῶρο μιᾶς λέξεως νοήματα, πού πολλὰς φορὲς δὲν τὰ φθάνουν οὔτε οἱ ἄγγελοι. Στὴν Ἁγία Γραφὴ βλέπουμε τὴν ἴδια λέξη νὰ σημαίνει διαφορετικὰ πράγματα, ἢ διαφορετικὰς λέξεις νὰ σημαίνουν διάφορες ὀψεις τοῦ ἴδιου πράγματος.

Διαβάζουμε Φράσεις αντιφατικές, οι οποίες περιέχουν νοήματα που αφήνουν έκστατικούς όσους τα νοιώθουν. Και όσο κι αν ψάξουμε, δεν θα βρούμε πουθενά συστηματική ανάπτυξη ιδεών.

Αυτά όλα δεν αρέσουν στην ανθρώπινη διάνοια, που ζητάει πράγματα που να χωρούν στο δικό της καλούπι. Γι' αυτό, οι άνθρωποι δεν άφησαν ποτέ το Ευαγγέλιο όπως είναι, παρὰ θέλησαν πάντα να το συστηματοποιήσουν και γέμισαν τον κόσμο με χριστιανικά συστήματα, ταξινομημένα κατά τα ανθρώπινα μέτρα. Και επειδή, όσο και αν το ήθελαν, το Ευαγγέλιο δεν έδινε συστήματα, χρειάστηκε να τα δανειστούν από τη Φιλοσοφία.

Αυτό βέβαια δεν το κάνανε οι Πατέρες και οι Άγιοι, το κάνανε οι γνωστικοί και οι Λόγιοι, οι σοφοί του αιώνας τούτου, που αν και δεν είχαν όση χρειαζόταν αγιότητα για να τους προσέξει ο κόσμος, όμως είχαν τη μανία να μιλούν και να γράφουν πολύ, έτσι που με τα πολλά γέμισαν τα κεφάλια των ανθρώπων με καθαρότατες θρησκευτικές εξισώσεις, ώσπου στο τέλος το γεμάτο μυστήριο και ζωή, πολύκλαδο δένδρο της πίστεως αρχίζει να φαντάζει σαν τηλεγραφόξυλο.

Από αυτή την παραποίηση της θρησκείας ήρθε και η στενόκαρδη αντίληψη για το τί είναι σώμα και ύλη και για την αξία τους μέσα στη δημιουργία του Θεού.

Οι Φιλόσοφοι έχουν όρισμούς. Όταν λένε σώμα ορίζουν τί είναι. Ο όρισμός τους είναι ακριβής και καθαρός, απόλυτα κατανοητός. Το ίδιο και όταν λένε ψυχή. Καταλαβαίνουν πάντοτε καλά τί θέλουν να πουν με την κάθε λέξη. Έδω είναι το σφάλμα τους. Γιατί ούτε η κτίση, ούτε ο Κτίστης στέργουν να είναι όπως τους θέλουν οι Φιλόσοφοι.

Οι Φιλόσοφοι λένε ότι ο άνθρωπος αποτελείται από δύο πράγματα, από το σώμα και από την ψυχή. Σώμα + ψυχή = άνθρωπος σ+ψ=α, να μιὰ ώραία εξίσωση. Τί πιο καθαρό άπ' αυτό; Όμως, αν διαβάσουμε την Άγία Γραφή, θα δούμε ότι δεν φαίνεται να καταλαβαίνει και πολύ από μαθηματικά, και μᾶς τὰ κάνει θάλασσα όποτε νομίσαμε ότι ταιριάζαμε μιὰ ώραία εξίσωση. Για παράδειγμα, εκεί που μᾶς μιλάει για τὸ σώμα και για τὴν ψυχή, κι ἐμεῖς χαιρόμαστε για τὴν εξίσωσή μας σ+ψ=α, ἐκεῖ ἀρχίζει νὰ μᾶς μιλάει για τὸ πνεῦμα. Τὴν ὥρα δέ, που ἐτοιμαζόμαστε νὰ ἀλλάξουμε τὴν εξίσωσή μας και νὰ τὴν κάνουμε σ+ψ+π=α,

πέφτουμε σὲ κάποια Φράση σὰν κι αὐτή: «Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο», πού μᾶς τὰ κάνει ἐντελῶς ἄνω-κάτω, γιατί ἡ ἐξίσωσή μας πρέπει νὰ γίνει τώρα σ=α.

Δὲν θέλει, λοιπόν, ἄλγεβρα ὁ Θεός στὴν πίστη. Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ καταλάβουμε μιὰ γιὰ πάντα. Τὴ συστηματικὴ διευκρίνηση οὔτε γιὰ τὰ πῶς ἀπλὰ δημιουργήματά του δὲν τὴν παραδέχεται ὁ Θεός, ὅσο κι ἂν πολλοὶ ἐπιστήμονες νομίζουν τὸ ἀντίθετο. Πῶς νὰ τὴν παραδεχθῆι γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἢ γιὰ τὸν ἑαυτό του;

Οἱ ἐπιστημονικὲς διατυπώσεις, ὅσο πῶς καθαρὲς εἶναι καὶ ὅσο πῶς καλὰ φαίνονται νὰ τὰ ἐξηγοῦν ὅλα, τόσο περισσότερο ἀπατοῦν τὸ νοῦ μας. Γιατὶ ὁ κόσμος καὶ στὸ πῶς ἀπλό του μῦθος εἶναι πολὺ περισσότερο μυστηριώδης ἀπ' ὅ,τι φαντάζονται οἱ σοφοί, πού μὲ τὰ συστηματικά τους ἐργαλεῖα μόνον ἐξωτερικὰ περιγράφουν τὰ πράγματα καὶ ποτὲ δὲν μποροῦν νὰ εἰσδύσουν στοὺς λόγους τῶν ὄντων.

Ἄν σταματούσατε νὰ χρησιμοποιεῖτε τὴν ἄλγεβρα στὰ θέματα τῆς πίστης, δὲν θὰ σᾶς σκανδάλιζε καθόλου ἡ Φράση μου: «ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανὸς εἶναι ὑλιστής». Naί, εἶναι ὑλιστής, ἀλλὰ εἶναι καὶ ὁ πῶς πνευματικὸς ἄνθρωπος. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά προσκυνεῖ τις εἰκόνες καὶ μεταλαμβάνει τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη θερρεῖ τὸν Θεὸ ἐνώπιος ἐνώπιω. Ἄν εἶχατε ἀποκηρύξει τοὺς Ἕλληνες φιλοσόφους, δὲν θὰ εἶχατε γράψει ποτὲ ὅτι «ἀπεκδεχόμεθα τὴν υἱοθεσία, πού εἶναι ἡ ἀπολύτρωση ἀπὸ τὸ σῶμα» (ὁ Ἀπόστολος γράφει «ἀπολύτρωσις τοῦ σώματος» καὶ ὄχι «ἀπολύτρωσις ἐκ τοῦ σώματος»). Ὁχι, ὁ Θεὸς δὲν δημιούργησε μιὰ κακιὰ κτίση, ἀπὸ τὴν ὁποία ἦλθε κατόπιν νὰ μᾶς ἀπολυτρώσει. Τὰ δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ εἶναι «καλὰ λίαν». Ἄν πιστεύατε λιγότερο στὰ μαθηματικά, δὲν θὰ μοῦ εἶχατε στείλει ἕναν ὀλόκληρο κατάλογο ἐξισώσεων ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη, ὅπου «τὸ σῶμα φαίνεται ἀντιτιθέμενο στὸ πνεῦμα». Γιατί, ἂν εἶναι νὰ ἀραδιάζουμε ἐξισώσεις, μπορῶ κι ἐγὼ νὰ βρῶ στὴν Ἁγία Γραφή ἄλλες τόσες, ὅπου νὰ φαίνεται ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο.

Ἡ πρώτη περικοπὴ τῆς Γραφῆς, στὴν ὁποία μὲ παραπέμπητε – ἢ τῆς συνομιλίας τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸν Νικόδημο – δὲν νομίζω ὅτι δείχνει καμιά ἀντίθεση μεταξὺ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου. «Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ (δηλαδὴ ἄνθρωπος πού δὲν ἔχει ἀνακαινισθῆι μὲ τὴ Χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος) καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ

Πνεύματος (τοῦ ἁγίου Πνεύματος) πνεῦμα ἐστί». Δείχνει μόνο τὴν ἀντίθεση μεταξύ τοῦ ἀνθρώπου χωρὶς Χριστὸ καὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐν Χριστῷ.

Εἶπω, βέβαια, ὁ Κύριος, ὅπως γράφετε: «Τὸ πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζῶσσοιοῦν, ἢ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν», ὅμως πρὶν τὰ περὶ αὐτὰ εἶχε περὶ κάτι ἄλλα φοβερὰ λόγια: «Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ἐὰν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Καὶ ὁ ἄρτος «ὄν ἐγὼ δώσω ἢ σὰρξ μου ἐστίν, ἢν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». «Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ» (ὅλα στὸ ἴδιο κεφάλαιο, Ἰωάννου 6).

Πῶς ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀσηκωθούμε ἐμεῖς, νὰ περιφρονήσουμε τὴ σάρκα;

Ἐνα ἄλλο παράδειγμα τοῦ πόσο μπορεῖ νὰ μᾶς ρίξει ἔξω στὰ συμπεράσματά μας ἓνα ρητὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅταν τὸ παίρνομε ξεκομμένο ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπο κείμενο, εἶναι καὶ τὸ ἐπόμενο πρὸς μὲν ἀναφέρατε ἀπὸ τὴν Α΄ πρὸς Κορινθίους: «Σὰρξ καὶ αἷμα Βασιλείαν Θεοῦ κληρονομεῖσαι οὐ δύναται». Γιατὶ αὐτὸ τὸ ρητὸ, ἔτσι ξεκομμένο ὅπως εἶναι, φαίνεται σὰν νὰ ἀρνεῖται τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων, ἐνῶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ἐπιστολῆς του ἀκριβῶς γιὰ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων ὁμιλεῖ. «...Σπείρεται σῶμα ψυχικόν («σῶμα ψυχικόν», τί ἄλλο πρὸς ἄλλη ἔκφραση γιὰ τοὺς μαθηματικούς!) ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν... πάντες δὲ ἀλλαγόμεθα. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν... (Κορ. Α΄, ιε΄ 44-53). Ὁ Ἀπόστολος λίγο παραπάνω γράφει «οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦν μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα». Εἶναι, λοιπόν, κακὸς ὁ τρόπος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς εἶναι μόνο σάρκα, καὶ ὄχι ἢ σάρκα κατ' ἑαυτή. Γιατὶ, ἂν ἦταν ἔτσι, τότε ὁ Θεὸς σαρκούμενος ἔμεινε ἁμαρτωλός! Ἀλλὰ ἄπαγε τῆς βλασφημίας. Ἐὰν ὁ Ἀπόστολος μὲ τὴ λέξη σάρκα ἐννοῦσε τὸ σῶμα, τότε πῶς λέγει παρακάτω: «ὕμεις δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι», ἀφοῦ μιλοῦσε σὲ ἀνθρώπους μὲ σῶμα; Νομίζω, λοιπόν, ὅτι ἔχω δίκιο νὰ λέω πῶς τὸ κακὸ δὲν εἶναι ἢ σάρκα, δηλαδὴ τὸ σῶμα, ἢ ὕλη (ἢ ὁποῖα «καὶ αὐτὴ ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς»), ἀλλὰ τὸ σαρκικὸ φρόνημα, τὸ ζῆν ὡς σάρκες, σὰν νὰ εἴμαστε μόνο σάρκες καὶ νὰ μὴν ἔχουμε καμία σχέση μὲ τὸ πνεῦμα.

Γιατὶ, ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὸ σῶμα εἶναι ἀνίκανο νὰ ἁμαρτήσῃ, ὅταν κατοικεῖ ὁ Χριστὸς μέσα μας. «Εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα

νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικῶν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν» (κεΦ. ἡ τῆς πρὸς Ρωμ.).

Στὸ ἴδιο συμπέρασμα θὰ καταλήξει κανεὶς ὅταν δεῖ πῶς ἐρμήνευσαν οἱ Πατέρες τὸ ἐπόμενο ρητὸ πού ἀναφέρετε: «Ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός» (Γαλ. ε' 17). «Σάρκα μὲν λέγει νῦν τὸν σαρκικὸν λογισμόν, πνεῦμα δὲ τὸν περὶ τὰ πνευματικὰ καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ θεῖα ἀσχολούμενον. Οἵτινες δύο λογισμοί... ἐπιθυμοῦσι κατ' ἀλλήλων, ἤγουν μάχονται, ὁ μὲν τῷ σώματι καὶ τὴν ψυχὴν συγκατασπῶν, ὁ δὲ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα συνέλκων» (Ζηγαβινός). Ἐξ ἄλλου ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόστολος ἐξηγεῖ τί θέλει νὰ πεῖ στὸν ἀμέσως προηγούμενο στίχο: «Λέγω δὲ πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκός οὐ μὴ τελέσητε». Πρόκειται, λοιπόν, γιὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκός, γιὰ τὸν λογισμόν τὸν περὶ τὰ σαρκικὰ καὶ ὑλικά καταγιγνώμενον ἀπὸ τὸν πεισμένο στὴ Φθορὰ ἀνθρώπου, πού ἔχει ὑπερτροφῆσει, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν «πνευματικὸν λογισμόν τὸν περὶ τὰ πνευματικὰ καὶ ὑψηλὰ καὶ θεῖα ἐνασχολούμενον», ὁ ὁποῖος μετὰ τὸν χωρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν Θεό, ἔχει ἀτροφῆσει. Ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός εἶναι δοσμένη στὸν ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Θεό. Ὁ Θεὸς μᾶς ἔκανε νὰ διψοῦμε, νὰ πεινοῦμε, νὰ ἐπιθυμοῦμε γυναῖκα κ.λπ. Ὅλα αὐτὰ εἶναι φυσικὰ καὶ δὲν μποροῦν νὰ βλάψουν τὸν ἀνθρώπου ὅταν μείνουν μέσα στὰ ὅρια τοῦ προορισμοῦ τους. Γίνονται ἐπικίνδυνα γιὰ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν εἶναι κενή, ὅταν δὲν τὴν γεμίζει ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ, προσπαθεῖ νὰ γεμίσει τὸ κενό της μὲ τίς ἡδονές τοῦ σώματος. Ἀλλά, ὅταν ἡ θέση πού ἔχει ὁ ἀνθρώπου στὴν καρδιά του γιὰ τὸ Θεό γεμίσει ἀπὸ τίς ἡδονές τῆς σαρκός, ἡ καρδιά αὐτὴ εἶναι ἀνίκανη νὰ δεχθεῖ ἔνοικο μέσα της τὸ Θεό. Νὰ γιὰ τὴν σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός.

«Ταλαίπωρος ἐγὼ ἀνθρώπου!» Φωνάζει ὁ Ἀπόστολος. «Τίς μὲ ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν». «Νά, λοιπόν», θὰ θριαμβεύσουν οἱ ἐλληνίζοντες, «νὰ πού ὁ Ἀπόστολος ζητάει νὰ ἀπολυτρωθεῖ ἀπὸ τὸ σῶμα». Ὁ

Ἀπόστολος πού κήρυξε τὴν ἀνάστασι τῶν σωμάτων, ζητάει νὰ ἀπολυτρωθεῖ ἀπὸ τὸ σῶμα; Ὁ Ἀπόστολος πού εἶπε: «Εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ἡμῶν... ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο... τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πάσαν ὥραν; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίνωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν... ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσι· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω» (Α΄ Κορ. 1'). Δὲν λέγει ὁ Ἀπόστολος «δὲν πειράζει κι ἂν δὲν ἀνασταίνονται τὰ σώματα ἀφοῦ οἱ ψυχῆς ζοῦν στοὺς οὐρανοὺς, ἀλλὰ λέγει: «εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, ἄρα οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο». Ἀλλὰ τότε τί ἐννοεῖ, ὅταν λέγει: «Τίς μὲ ρύσσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» Ὁ θάνατος γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς δὲν εἶναι κάτι τὸ φυσικό, δὲν εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, οὔτε εἶναι τιμωρία πού ἐπέβαλε ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὴν παρακοὴ τοῦ Ἀδάμ ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ, ὅταν θῆλῃσε νὰ γίνῃ θεὸς μὲ τὶς ἴδιες του τὶς δυνάμεις, ὅπως τὸν συμβούλευσε ὁ διάβολος. Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν πηγὴ τῆς ζωῆς, τὸν ὁδήγησε στὸ θάνατο, ἢ δὲ Φθορὰ καὶ ὁ θάνατος ἔριξαν τὸν ἀνθρώπο ἔρμαιο στὰ χέρια τοῦ διαβόλου. Αὐτὸ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ θανάτου, τὸ σῶμα τῆς Φθορᾶς, τὸ σῶμα πού θὰ πεθάνει, πού εἶναι ἤδη οὐσιαστικὰ πεθασμένο. «Τίς, λοιπὸν, μὲ ρύσσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» Ποιὸς ἄλλος ἀπ' αὐτὸν πού θὰ μπορέσει νὰ νικήσῃ τὸν θάνατο, ἀπ' αὐτὸν πού θὰ ἀναστηθεῖ ἐκ τῶν νεκρῶν, φέροντας στὸν ἐπάνω κόσμον ἓνα σῶμα ἄφθαρτο καὶ ἀθάνατο: Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τὸν Χριστό; «Εὐχαριστῶ λοιπὸν τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν».

Ὅσο κι ἂν λέγουν οἱ φιλόσοφοι ὅτι οἱ ψυχῆς εἶναι ὀντότητες αὐτάρκειες καὶ ἀπὸ τὴ φύση τους ἀθάνατες, ἢ Ἐκκλησία τοὺς διαψεύδει: «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν χαρισάμενος». Οἱ ἐν τοῖς μνήμασι ὑπῆρχαν, ἀλλὰ δὲν εἶχαν ζωὴ. Τὴ ζωὴ τοὺς τὴν χάρισε ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἀναστάσεως. Οἱ Ἕλληνες πού πίστευαν ὅτι τὸ σῶμα εἶναι φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ἦταν ἀδύνατο νὰ παραδεχθοῦν τὸ κήρυγμα περὶ ἀναστάσεως πού τοὺς ἔκανε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στὸν Ἄρειο Πάγο. Τί νὰ τὴν κάνουν τὴν ἀνάστασι; Αὐτοὶ πίστευαν ὅτι ἡ ψυχὴ στὸν ἄλλο κόσμον ζεῖ καλύτερα ἐλεύθερη ἀπὸ τὸ σῶμα. Ποιὸς ὁ λόγος νὰ ξαναφυλακισθεῖ στὸ σῶμα; «Ἀκουσόμεθά σου, λοιπὸν, πάλιν περὶ τούτου». Ἀλλὰ ὄχι, ὁ θάνατος γιὰ τοὺς Ἑβραίους καὶ γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς δὲν εἶναι μιὰ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ὕλης,

ἀλλὰ μιὰ Φοβερὴ καὶ ἀξιοβρήνητα καταστροφὴ τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ζωὴ στὸν Ἄδη, ὄχι μόνον καλύτερη δὲν εἶναι ἀπὸ τὴ ζωὴ στὴ γῆ, ἀλλὰ οὔτε κὰν ζωὴ δὲν μωρεῖ νὰ ὀνομασθεῖ. Γι' αὐτό, τὸ ἔνστικτο τοῦ λαοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας εἶχε περὶ πολλοῦ τὴ γνώση ἀπὸ τὸν εὐέλκτο νοῦ τῶν Φιλοσόφων, ὅταν ἔκλαιγε γιὰ τοὺς νεκροὺς στὰ τάρταρα τοῦ Ἄδη, ὅπου τὸ Φῶς τῆς ἡμέρας δὲν φθάνει, οὔτε ἡ ζέστασιὰ τοῦ ἡλίου θερμαίνει τίς ἔρημες σκιές.

Ὁ θάνατος, λοιπὸν, ὑπῆρξε ἡ δύναμη τοῦ διαβόλου. Αὐτὸς μᾶς ἔκανε στὰ χέρια του παιχνίδια χωρὶς βούληση. Ὁ θάνατος στήθηκε Φοβερὸς μπροστὰ μας, ἀμείλικτος κήρυκας τῆς μηδαιμότητάς μας. Αὐτὸς ἦταν τὸ Φοβερὸ μαστίγιο, ποῦ μᾶς ἔκανε νὰ τρέχουμε σὰν ξέφρενα ἄλογα τὸν μάταιο δρόμο μας προσπαθώντας νὰ τὸν ἀποφύγουμε. Αὐτὸς στάθηκε ἡ ψυχὴ τῶν ἔργων μας, ἡ κινητήριος δύναμή μας. Αὐτὸς ἦταν ἡ αἰτία ποῦ γέννησε μέσα μας τὴ Φιλοδοξία καὶ τὴν οἴηση. Ἐμεῖς, ποῦ εἴχαμε χάσει τὴν ἀθανασία, προσπαθήσαμε νὰ τὴν ξαναβροῦμε στὴ δόξα, στοὺς ἀπογόνους μας, στὰ ἔργα μας. Ζήσαμε σὲ μιὰ παραζάλη, μέσα σ' ἓνα ὄνειρο δραστηριότητας, δημιουργώντας γύρω μας ἓναν κόσμον Φυγῆς, ἓναν κόσμον, ποῦ μέσα του ξεχνοῦμε τὴν τραγικὴ μοῖρα μας. Μέσα στὴ δόξα, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἡδονή, ζητήσαμε τὸ ἀπατηλὸ αἶσθημα τῆς ὄντοτητας. Καλλιεργήσαμε τὴ γνώση, ποῦ ἄωρα ἀποκτήσαμε, γιὰ νὰ τὴν κάνουμε στήριγμα τῆς ἀξίας μας. Κηρύξαμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀξία καθ' ἑαυτὸς, ὅτι εἶναι μέρος τῆς θείας Οὐσίας (ἐκ Φύσεως ἀθάνατη ψυχὴ καὶ ὄχι κατὰ Χάρη) καὶ ἄρα –αὐτὸ ἐννοοῦσαμε κατὰ βάθος– δὲν ἔχει ἀνάγκη τὸν Θεό. Τὸν ὑψώσαμε μπροστὰ μας σὰν εἶδωλον καὶ τὸν λατρεύσαμε σὰν θεό. Θεοποιήσαμε τὴ μορφή καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ του, τίς ἀρετὲς καὶ τὰ πάθη του, ὅπως στὸ ἑλληνικὸ δωδεκάθεον. Πιστέψαμε ὅτι μωρεῖ νὰ λυτρωθεῖ μὲ τίς δικές του δυνάμεις, ὅτι μωρεῖ νὰ τελειοποιηθεῖ μόνος του. Θεοποιήσαμε τὴ λογικὴ, τὴν καρδιά του, τὰ ἔνστικτὰ του. Ὁ ἑλληνικὸς κλασσικὸς πολιτισμὸς βασίστηκε κυρίως στὴ λογικὴ.

Στὴν Ἄπω Ἀνατολή ἡ θρησκεία καὶ ἡ Φιλοσοφία βασίστηκαν ἀποκλειστικὰ στὴν ἐσωτερικὴ ἐμπειρία καὶ δύναμη τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος εἶχε τὴν ψευδαἰσθησὴ ὅτι ἦταν ἐλεύθερος, ἐνῶ ἦταν στὴν πραγματικότητα δούλος. Δούλος τῶν παθῶν του, δούλος τῆς εἰμαρμένης, τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου καὶ μέσω αὐτῶν, δούλος καὶ ὑποχείριον τοῦ διαβόλου.

Νά, λοιπὸν, τὸ νόημα τῶν λόγων τοῦ μεγάλου Ἀποστόλου. «Διὰ τοῦτο

ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον» (Ρωμ. εἰς 2). «Φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον» (Σοφ. Σολ. β' 24). Ἔτσι οἱ ἄνθρωποι ἔπασαν στὴν ἁμαρτία σπρωγμένοι ἀπὸ τὸν φόβου τοῦ θανάτου, διότι «φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας» (Ἐβρ. β' 14-15). Γιὰ ν' ἀπαλλαγῆ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ αὐτῆ τῆ δουλεία τοῦ θανάτου, ἔπρεπε νὰ νικηθῆ ὁ θάνατος, ἀλλὰ ποιὸς ἄνθρωπος μποροῦσε νὰ κάνει κάτι τέτοιο; Μόνον ὁ Θεὸς μποροῦσε νὰ νικήσῃ τὸν θάνατο, ἀλλὰ ὡς Θεὸς δὲν ἦταν ὑποκείμενος στὸ νόμο τοῦ θανάτου. Πῆρε, λοιπὸν, ἐπάνω του τὴν ἀνθρώπινη φύση, μέχρι θανάτου. «Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινωνήκε σαρκὸς καὶ αἵματος καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας» (Ἐβρ. β' 14-15).

Δὲν ἦλθε, λοιπὸν, ὁ Χριστὸς στὸν κόσμο γιὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ σώματα, δὲν ἦλθε γιὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ὕλη, δὲν ἦλθε γιὰ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴ δημιουργία του. Ἦλθε ἀπ' ἐναντίας γιὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν ὕλική δημιουργία του ἀπὸ τὴ φθορὰ καὶ τὸ θάνατο. Νὰ γιὰ τὸ Πάσχα εἶναι ἡ μεγαλύτερη γιορτὴ τῶν Ὁρθοδόξων. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ ὀλοκληρώθηκε ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κυρίου στὴ γῆ. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ θρήνησε ὁ διάβολος χάνοντας τὴ δύναμή του πάνω στους ἀνθρώπους, τὴν ἡμέρα ἐτούτη εἶδανε πνευματικὸ Φῶς τὰ τάρταρα τοῦ Ἄδη καὶ οἱ ψυχῆς τῶν ἀπ' αἰῶνος δικαίων ζωοποιήθηκαν καὶ μετατέθηκαν στὸν φωτεινὸν κόσμον τοῦ παραδείσου, ἀπ' ὅπου καρτεροῦν τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἀναστάσεως των στὴ δευτέρα τοῦ Κυρίου παρουσία.

«Οὐκ ἐστὶ, λοιπὸν, ἡμῶν ἡ πᾶλη πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς ἄρχοντας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου». Δὲν πολεμοῦμε, λοιπὸν, μὲ τὸ αἶμα καὶ μὲ τὴ σάρκα, ἀλλὰ μὲ τὸν διάβολο.

Ἐπιμένω σ' αὐτὰ τὰ πράγματα, γιὰ τὴ νομίζω πῶς δὲν ὑπάρχει πιὸ σημαντικό γιὰ ἓναν μαχητὴ σὰν τὸν Χριστιανὸ ἀπὸ τὸ νὰ ξέρει ποιὸς εἶναι ὁ ἐχθρὸς του. Ὅσοι νομίζουν –καὶ εἶναι πάρα πολλοὶ αὐτοὶ δυστυχῶς– ὅτι τὸ κακὸ πού ἔχουμε νὰ πολεμήσουμε εἶναι τὸ σῶμα

καὶ ἡ ὕλη, κτυποῦν στὴ μάχη τὸν Θεό, ἀντὶ νὰ κτυπήσουν τὸν διάβολο.

Οἱ Χριστιανοὶ δὲν ξέρουσαν ἀπὸ τί ἦλθε νὰ μᾶς γλυτώσει ὁ Κύριος. Ἡ σκέψη τῶν περισσοτέρων εἶναι τέτοια, ποῦ ἂν τὴν ἀναλύσεις, γὰ καταλάβεις, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθε νὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπὸ τὴ δημιουργία του! Ἀλλὰ ὑπάρχει μεγαλύτερη βλασφημία ἀπ' αὐτό; «Ἐνθα τὸ δόγμα τῆς σωτηρίας –λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος– μὴ δεύτερον ἄλλου ἠγήση μηδὲ προτιμότερον τι τούτου νομίσης ἕτερον» (Ἑρμηνεία εἰς Ἡσαΐαν 9, 23).

Ἐπιμένω, λοιπὸν, ὅτι δὲν εἶμαι αἰρετικὸς λέγοντας ὅτι ἡ σὰρξ καὶ ἡ ὕλη εἶναι ἡ πύλη τῆς σωτηρίας. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος λέγει ὅτι «πρώτη τῶν ἄλλων ἐσώθη καὶ ἠλευθερώθη» ἡ ἀπὸ τὸν ἐνανθρωπήσαντα Λόγο ἀναληφθεῖσα ἀνθρώπινη Φύσις «ὡς αὐτοῦ τοῦ Λόγου σῶμα γενομένη», κατόπιν δὲ μαζί της καὶ ἐμεῖς «κατὰ τὴν συγγένειαν τῆς σαρκὸς ἠλευθερώθημεν» καὶ «ὡς σύσσωμοι τυγχάνοντες κατ' ἐκεῖνο σωζόμεθα». «Ὡς σύσσωμοι συναρμολογοῦμενοι καὶ συνδεθέντες ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ὁμοιώσεως τῆς σαρκός», ἀποκτοῦμε τὴν ἀφθαρσία καὶ τὴν ἀθανασία καὶ τὴν θέωση» (Κατὰ Ἀρειανῶν II).

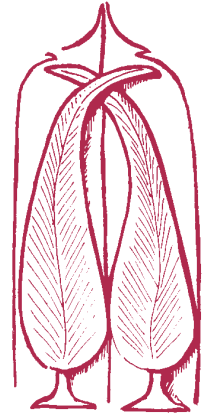
Δὲν εἶναι, λοιπὸν, ἡ σάρκα τόσο εὐτελες πρᾶγμα ὅσο θέλουν νὰ πιστεύουν οἱ ἐλληνίζοντες. Ἡ σημασία τῆς σαρκὸς στὴν Ἁγία Γραφή κρύβει μεγάλο μυστήριο, τὸ μυστήριο ὁλόκληρου τῆς ἀνθρωπίνης Φύσεως. «Πεφόρηκεν ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδίας σαρκός, ἐν αὐτῷ γὰρ ἦμεν πάντες» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας εἰς Ἰωάν. 16, 6-7). «Ὅλον γὰρ ὅλος ἀνελάβε με καὶ ὅλος ὅλω ἠνώθη, ἵνα ὅλω τὴν σωτηρίαν χαρίσῃται. Τὸ γὰρ ἀπρόσληπτον, ἀφραδάπτειον» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ). Ἡ Φύσις τῶν ἀνθρώπων εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος, ὅπως καὶ ἡ Φύσις τοῦ Θεοῦ, ὅσο πολλοὶ κι ἂν εἶναι οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅσο καὶ ἂν νομίζουν ὅτι εἶναι ἀνεξάρτητοι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἔτσι ἡ πτώση τοῦ Ἀδάμ, φέροντας τὴ φθορὰ καὶ τὸν θάνατο σ' αὐτόν, δὲν τὴν ἔφερε μόνο στὸ πρόσωπό του, ἀλλὰ σὲ ὁλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη Φύση. Ἔγινε φθαρτὸς ὁ Ἀδὰμ καὶ μαζί του, λόγῳ τῆς ταυτότητος τῆς Φύσεως, ἔγιναν θνητοὶ καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Δὲν ἀμάρτησαν, λοιπὸν, οἱ ἄνθρωποι στὸ πρόσωπο τοῦ Ἀδάμ οὔτε τιμωρήθηκαν γιὰ μιὰ παράλογη ἐνοχὴ μιᾶς ἀμαρτίας ποῦ εἶχε γίνει χωρὶς νὰ ἔχουν ἐρωτηθεῖ αὐτοί, ἀλλὰ ἡ φθορὰ τῆς Φύσεως καὶ ὁ θάνατος ποῦ κληρονόμησαν ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ ἡ ὁποία τοὺς δούλωσε στὸν διάβολο, τοὺς ὁδήγησε στὴν ἀμαρτία.

Ὅπως ὅμως ὁ Ἄδαμ μετέδωσε στὴ Φύση ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὴ δική του Φθορά, ἔτσι κι ὁ Χριστὸς μετέδωσε στὴ Φύση ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρώπινου γένους τὴ δική του ἀΦθαρσία. «Ἡ Φύσις μία ἐστὶν αὐτὴ πρὸς ἑαυτὴν ἠνωμένη καὶ ἀδιάρτητος μονάς, οὐκ αὐξανομένη διὰ προσθήκης, οὐ μειουμένη δι' ὑφαιρέσεως ἀλλ' ὅπερ ἐστὶν ἐν οὐσα κὰν ἐν πλῆθει φαίνεται, ἄσχιστος καὶ συνεχῆς καὶ ὀλόκληρος, καὶ τοῖς μετέχουσιν αὐτῆς τοῖς καθ' ἕκαστον οὐ συνδιαιρουμένη... ἀνθρώπος εἰς κυρίως ἀν ῥηθείη, κὰν οἱ ἐν τῇ φύσει δεικνύμενοι πλῆθους ὦσιν... ὥσπερ τοίνυν πολλοὶ μὲν οἱ χρύσειοι στατήρες, χρυσὸς δὲ εἷς, οὕτω καὶ πολλοὶ μὲν οἱ καθ' ἕκαστον ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου δεικνύμενοι, οἷον Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, εἷς δὲ ἐν τούτοις ἀνθρώπος» (Γρηγορίου Νύσσης, Περὶ τοῦ μὴ εἶναι τρεῖς θεοὺς).

«Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» καὶ ἔτσι οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο «θείας κοινωνοὶ φύσεως» (ἸΠέτρ. 1,4). Νά, λοιπὸν, ὁ ρόλος τῆς σαρκός. Νά, γιατί λέω καὶ ἐπαναλαμβάνω – ὅσο καὶ ἀν αὐτὸ μπορεῖ νὰ σκανδαλίσει – ὅτι μὲ τὴ σάρκωση τοῦ Χριστοῦ, ὁ Θεὸς καὶ ἡ Κτίσις ἐνώθησαν ἀσυγχύτως καὶ ἀπὸ τότε ἡ κάθε πέτρα εἶναι κομμάτι τοῦ σώματος τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ ἡ ἀνθρώπινη σάρκα εἶναι χῶμα καὶ τὸ κάθε στοιχεῖο τῆς εἶναι στοιχεῖο τοῦ σύμπαντος. Γι' αὐτὸ δὲν περιμένουμε μόνο ἀνάσταση νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνάσταση τῆς Κτίσεως, «καινὴν γῆν καὶ καινοὺς οὐρανοὺς». Καὶ δὲν εἶναι καθόλου, ὅπως φοβᾶστε, πανθεϊσμός αὐτό. Τὰ λόγια μου εἶναι καθαρὰ: Ὁ Θεὸς καὶ ἡ Κτίσις ἐνώθησαν ἀσυγχύτως. Οἱ Πατέρες εἶναι σαφεῖς. Ὁ ἀνθρώπος θεοῦται «τῇ μετοχῇ τῆς θείας ἐκλάμψεως καὶ οὐκ εἰς τὴν θεῖαν μεθιστάμενος οὐσία» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ), ὅπως τὸ σίδηρο πού πυρῶνεται ἀπὸ τὴ φωτιά. «Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ γίνεται κατ' ἀλήθειαν ἀνθρώπος, ἵνα κατὰ χάριν ἡμᾶς καταστήσῃ θεοῦς» (Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, πρὸς Θαλάσσιον περὶ διαφόρων ἀπόρων τῆς Θ. Γραφῆς).

Τὸ σῶμα, λοιπὸν, καὶ ἡ σὰρξ μέσα στὴν Ἁγία Γραφή καὶ στὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων ἔχει συχνὰ τὴν ἔννοια ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. «Ὡς γὰρ ὁ Κύριος ἐνδυσάμενος τὸ σῶμα γέγονεν ἀνθρώπος, οὕτως ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, παρὰ τοῦ Λόγου τε θεοποιούμεθα, προσληφθέντες διὰ τῆς σαρκός αὐτοῦ καὶ λοιπὸν ζῶναι αἰώνιον κληρονομοῦμεν (Μεγ. Ἀθανασίου, λόγος περὶ ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου). Ἡ Ἐκκλησία ἐξ ἄλλου εἶναι τὸ μυστικὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ μετοχή μας στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μᾶς κάνει ἀξίους τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ πίστις μας δὲν εἶναι θρησκεία Φιλοσόφων, εἶναι θρησκεία μυστηρίου. Δὲν προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσει τὰ ἀνεξήγητα πού οὔτε κἀν χρειάζεται νὰ ἐξηγηθοῦν. Μιλάει γιὰ τὴ σάρκα, γιὰ τὴν ψυχὴ, γιὰ τὸ σῶμα, γιὰ τὸ πνεῦμα χωρὶς νὰ τὰ ἀναλύει καὶ νὰ τὰ ξεχωρίζει. Μόνον οἱ Φιλόσοφοι διατείνονται ὅτι ξέρουν τί εἶναι πνεῦμα καὶ τί εἶναι ὕλη, τί εἶναι σὰρξ καὶ τί ψυχὴ. Γιὰ τοὺς Χριστιανούς, ὅλα αὐτὰ εἶναι μυστήρια καὶ ἐκφράσεις τῆς μίας καὶ ἀδιαίρετου ἀνθρωπίνης Φύσεως. Ἐκφράσεις ἀναγκαῖες γιὰ νὰ καταλάβουμε ὀρισμένες καταστάσεις τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως μὲ τὴ λέξη ψυχὴ ὀνομάζουμε αὐτὸ πού μένει μετὰ θάνατον καὶ μὲ τὴ λέξη σῶμα αὐτὸ πού διαλύεται μετὰ θάνατον - ἂν καὶ αὐτὸ πού διαλύεται δὲν εἶναι τὸ ζωντανὸ ἀλλὰ τὸ νεκρὸ σῶμα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, εἶναι ἐκφράσεις ἐπικίνδυνες ὅταν τὶς κάνουμε ἀπόλυτες καὶ θελήσουμε νὰ κλείσουμε ὅλο τὸ μυστήριον τοῦ ἀνθρώπου μέσα σ' αὐτὸ πού μᾶς ἔμαθαν οἱ ὀρθολογιστὲς νὰ ἐννοοῦμε ψυχὴ καὶ σῶμα. Φιλοσοφοῦντες, ποτὲ δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ εἰσδύσουμε στὸ μυστήριον τῆς θείας ἀποκαλύψεως. Πῶς νὰ ἐξηγήσουμε μὲ τὴν περὶ ψυχῆς καὶ σώματος θεωρίαν τῶν Φιλοσόφων τὰ λόγια τῆς Ἐκκλησίας; «Ὁ ἐκ γῆς διαπλάσας τῶν βροτῶν τὴν οὐσίαν», «χοῦς εἰ καὶ εἰς χοῦν ἀπελεύσει», ἢ τὸ «ἐτίμησας εἰκόνι σου τὸ τῶν χειρῶν σου, Λόγε πλαστούργημα, ζωγραφήσας γὰρ ἐν ὑλικῇ μορφῇ τῆς νοερᾶς οὐσίας τὸ ὁμοίωμα», ἢ τὸ ὕψος στὸ ὅποιο οἱ Πατέρες ἀνεβάζουν τὴ σάρκα, «ἢ τῆς θεότητος δόξα καὶ δόξα τοῦ σώματος λέγεται... εἰ καὶ τοίνυν οὐδέποτε τὸ σῶμα τὸ ἅγιον ἀμέτοχον τῆς θείας δόξης ὑφέστηκεν, ἀλλ' ἐξ ἄκρας ἐνώσεως τῆς καθ' ὑπόστασιν τῆς δόξης τῆς ἀοράτου θεότητος τελείως πεπωλούτηκεν, ὡς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι δόξα τοῦ Λόγου καὶ τῆς σαρκός» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Λόγος εἰς Μεταμόρφωσιν).

Μὲ συγκινεῖ βαθύτατα τὸ πατρικὸ σας ἐνδιαφέρον, καὶ ἡ προσπάθειά σας νὰ μὲ σταματήσετε σ' ἓναν δρόμον πού φοβᾶστε μήπως ὀδηγεῖ στὸν πανθεισμό. Μοῦ κάνει ὅμως ἐντύπωση ὅτι σᾶς σκανδάλισαν πράγματα πού ἀποτελοῦν τὴ βάση πάντων στὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία μας στηρίζεται τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων. Τὸ ὅτι ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἁγίασε τὴν ὑλικὴ κτίση δὲν βλέπω σὲ τί μπορεῖ νὰ σκανδαλίσει ἓναν ὀρθόδοξο. Τὸ ὅτι ὁ Θεὸς καὶ ἡ Κτίσις ἔρχονται σὲ ἄμεση ἐπαφή, μπορεῖ νὰ μὴν τὸ παραδέχονται

οί Φράγκοι καὶ οἱ πρῶτεστάντες, γιὰ μᾶς τοὺς ὀρθοδόξους, ὅμως, εἶναι ἀλήθεια πὺ κατέχει τὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς μᾶς ζωῆς. Δὲν εἶναι μόνον οἱ Πατέρες πὺ ἐδίδαξαν καὶ ἀγωνίστηκαν γιὰ τὴν κατοχύρωση αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἀπεφάνθη συνοδικῶς τὴν ἐποχὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ, πὺ διεπότισε τὴ δημιουργία, δὲν εἶναι κτίσμα, ὅπως θῆλησαν νὰ πῶν οἱ Φιλοσοφοῦντες δυτικοί, γιὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν πανθεῖσμό. Εἶναι ἄκτιστος ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἀπλώνει τὸ χέρι του στὰ πλάσματά του καὶ περιμένει νὰ τοῦ δώσουμε κι ἐμεῖς τὸ δικό μας χέρι, γιὰ νὰ μᾶς πᾶρει κοντά του καὶ νὰ μᾶς κάνει δικούς του. Δὲν εἶναι πανθεῖσμός αὐτό, γιὰτὶ δὲν εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ πὺ κοινωνεῖ μὲ τὰ πλάσματά του, ἀλλὰ ἡ ἐνέργειά του. «Ὅστις ἀγαπᾶ με τοὺς λόγους μου τηρήσει καὶ ὁ Πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσωμεν». «Οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν Ἁγίου Πνεύματος ἐστίν;» Δὲν συγχέεται ὁ Θεὸς μὲ τὴ δημιουργία του, ἀλλὰ οὔτε στέκεται μακριά της. Ζεῖ μέσα στοὺς ἁγίους του καὶ τοὺς διαποτίζει τόσο ἔντονα ἡ ἐνέργειά του, πὺ καὶ μετὰ τὸν θάνατό τους τὰ σώματα καὶ τὰ ὀστά τους κάνουν θαύματα. Ἀκόμη καὶ αὐτὲς οἱ ξύλινες εἰκόνες τους εἶναι θαυματουργές. Αὐτὴ εἶναι ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ τῶν Χριστιανῶν καὶ τέτοια εἶναι ἡ ἀγάπη του πρὸς ἐμᾶς τοὺς ἀχαρίστους.

Μὲ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΟΣ

Ἐλέφας κι' ἄλλα ἀγέριμα διαφορετικὰ

Β΄

Διάβασα προσεκτικά τὸ σημείωμά σας καὶ εὐχαριστῶ θερμῶς. Νομίζω ὅτι μποροῦν νὰ παρεξηγήσουν τὰ ὅσα ἔγραψα μόνον ἄνθρωποι ποὺ θὰ τὰ διαβάσουν βιαστικὰ καὶ ἐπιπόλαια. Δὲν εἶναι σωστὸ ὅτι «διατυπώνω ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον ὀρισμένες φράσεις». Ἀπλῶς ὑπογραμμίζω ἀλήθειες ποὺ ἔχουν ξεχαστεῖ. Ἄν πολλοὶ μὲ παρεξηγήσουν, θὰ γίνει γιατί ἡ νοοτροπία τους δὲν ἔχει διαπλαστεῖ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξη πατερικὴ παράδοση.

Γράφετε ὅτι ἡ ἐξίσωση $\sigma+\psi+\omega=\alpha$ ὑπενθυμίζει τὸ τρισύνθητο. Μὰ καὶ βέβαια τὸ ὑπενθυμίζει. Αὐτὸ ἀκριβῶς εἶχα στὸ νοῦ μου ὅταν τὴν ἔγραφα. Τὴν πλάνη τοῦ τρισυνθέτου κατήγγειλα. Θέλω νὰ δοῦν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Μακράκη ὅτι εἶναι ὀρθολογιστές. Ὅτι δὲν μποροῦν νὰ κάνουν ἐξισώσεις καὶ νὰ εἶναι ὀρθόδοξοι. Φιλόσοφοι εἶναι ὅσοι, εἴτε περὶ δισυνθέτου, εἴτε περὶ τρισυνθέτου ὁμιλοῦν. Δισύνθητον, τρισύνθητον, συνθητικὸν καὶ πολυσύνθητον, μὲ τὸ νόημα ποὺ δίνουν αὐτοὶ σὲ αὐτὲς τὶς λέξεις, δὲν εἶναι πατερικές, ἀλλὰ ὀρθολογιστικὲς ἔννοιες. Ὁ ἄνθρωπος δὲν περιγράφεται μὲ ἐξισώσεις, προπαντὸς μὲ αὐτὴν τῶν Μακρακιστῶν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ ὀρθολογισμοῦ στὴ θεολογία. Ἡ κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι «φοβερὰ τις καὶ δυσερμηνευτος ἐξεικονίζουσα πολλὰ καὶ ἀπόκρυφα μυστήρια Θεοῦ».

Γράφετε ὅτι ἡ φράση μου: «οἱ ἐν τοῖς μνήμασι ὑπῆρχαν ἀλλὰ δὲν εἶχαν ζωή», εἶναι ἄκρως ὑπερβολικὴ ὑπενθυμιζούσα θνητοψυχισμό. Ἐὰν συμβαίνει πράγματι κάτι τέτοιο, δὲν πρέπει νὰ κάνετε σ' ἐμένα τὴν παρατήρηση, ἀλλὰ στὸν συγγράψαντα τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη...» καὶ στὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία τὸ ἔβαλε στὴ λατρεία. Μήπως ἐγὼ λέγω τίποτε διαφορετικὸ; «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν... τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν ἡριστάμενος». Μήπως τοὺς χάρισε κάτι ποὺ εἶχαν ἔτσι κι ἄλλιῶς; Ὁ Χριστὸς ἀσφαλῶς τοὺς χάρισε κάτι ποὺ δὲν εἶχαν τὴ ζωή. Θὰ μπορούσε νὰ παρεξηγήσει κανεὶς τὴν Ἐκκλησία γιὰ θνητοψυχισμό; Γιατί νὰ παρεξηγήσει, λοιπόν, ἐμένα ποὺ φρόντισα μάλιστα νὰ τονίσω ὅτι οἱ ἐν τοῖς μνήμασι, οἱ ἐν τῷ Ἄδη, ὑπῆρχαν; Ὑπῆρχαν ἀλλὰ δὲν εἶχαν ζωή. Τὴ ζωὴ τοὺς τὴν χάρισε ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἀναστάσεως. Σὰς φαίνεται παράξενη αὐτὴ ἡ διάκριση μεταξὺ ὑπάρξεως καὶ ζωῆς; Καὶ ὅμως ἡ διάκριση αὐτὴ εἶναι μιὰ βαθύτατη χριστιανικὴ ἀλήθεια.

Γράφετε ὅτι εἴσατε σύμφωνος, ὅτι ἡ ζωὴ στὸν ἄδη ἦταν πολὺ χειρό-

τερη ἀπὸ τῆ ζωῆ στὴ γῆ, ἀλλὰ αὐτὸ συνέβαινε μόνον πρὸ Χριστοῦ. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι αὐτὸ δυστυχῶς συμβαίνει καὶ τώρα γιὰ ὅσους δὲν εἶναι ἐν Χριστῷ. Ἀλλὰ καὶ ὅσοι εἶναι ἐν Χριστῷ δὲν εἶναι μετὰ τὸ θάνατό τους ὄντα ὀλοκληρωμένα. Προγεύονται μόνο τῶν ἀγαθῶν τῆς αἰωνίου ζωῆς, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ μέχρις ἐνὸς σημείου προγεύονται τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν καὶ στὴν παρούσα ζωὴ. Ἡ ὀλοκλήρωσή τους θὰ γίνεи μετὰ τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν, ὅταν θὰ τοὺς ξαναδοθεῖ τὸ σῶμα τους ἀφθαρτοποιημένο, μέσα σὲ μία κτίση καινούργια ὅπου θὰ εἶναι πλεόν «καινὴ ἡ γῆ καὶ καινοὶ οἱ οὐρανοί».

Ὁ ἄνθρωπος ὑπάρχει πρὸ καὶ μετὰ θάνατον μόνο γιατί τὸ θέλει ὁ Θεός. Ἐὰν ἔπαυε ὁ Θεός νὰ μᾶς κρατάει στὴν ὑπαρξὴ θὰ ἐξαφανιζόμασταν καὶ δὲν θὰ ἔμενε ἀπὸ μᾶς οὔτε σῶμα, οὔτε ψυχὴ, οὔτε κἂν ἡ ἀνάμνηση. Θὰ ὑπάρχομε αἰώνως, στὴν αἰώνιο ζωὴ ἢ στὸν αἰώνιο θάνατο –ἀνάλογα μὲ τὴν ἐκλογὴ πού κάναμε– ἀλλὰ ὄχι γιατί εἴμαστε ἐκ φύσεως αἰδίοι, ἀλλὰ γιατί ἔτσι θέλησε καὶ ἔτσι ὑποσχέθηκε ὁ Θεός. Καὶ ἡ θέληση τοῦ Θεοῦ εἶναι νόμος ἀμετάκλητος. «Ὡμωσὲ Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται».

Γράφετε, ἐπίσης, ὅτι ὑπάρχει πιθανότητα νὰ παρεξηγηθοῦν οἱ φράσεις μου «ὁ Θεός καὶ ἡ κτίση ἔρχονται σὲ ἄμεση ἔπαφή» καὶ «ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ διεπότισε τὴ δημιουργία» καὶ νὰ νομισθῆ ὅτι γενικεύοντας αὐτὸ πού θὰ συμβεῖ στὸν ἄνθρωπο καὶ ἐπεκτείνοντάς το σὲ ὀλόκληρη τὴν ὑλικὴ δημιουργία, πᾶσι πάλιν νὰ κηρύσσω τὴ θέωση τῆς ἀλόγου κτίσεως.

Βεβαίως, ὅπως διαπιστώσατε κι ἐσεῖς, πούθενά δὲν λέγω κάτι τέτοιο. Ὁ ἄνθρωπος θεώνεται κατὰ χάριν γιατί εἶναι λογικὸ ὄν, πλάσμενο κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἄλογος κτίση δὲν θεώνεται ἀκριβῶς ἐπειδὴ δὲν ἔχει νοῦ, δὲν εἶναι πλάσμενη κατ' εἰκόνα Θεοῦ. Ὅμως δὲν εἶναι γι' αὐτὴν χωρὶς σημασία τὸ ἔργο τῆς Οἰκονομίας τοῦ Λόγου. Ἄν ὁ ἄνθρωπος θεοῦται, ὅμως καὶ ἡ κτίσις ἀφθαρτοποιεῖται καὶ ἀνακαινίζεται. Τὸ ἀναστηθὲν σῶμα τοῦ Κυρίου ὡς χούς, σὰν ὑλὴ ἀφθαρτοποιηθεῖσα, ἔγινε τὸ πύρινο κέντρο τῆς κτίσεως πού, ὅταν ἔλθει τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, θὰ κατακαύσει τὴ φθορὰ πού ἔφερε σ' αὐτὴν ἡ πτώση τοῦ Ἀδάμ. Ὁ πρῶτος Ἀδὰμ ἔφερε στὴν κτίση τὴ φθορὰ καὶ τὸν θάνατο. Ὁ δεύτερος Ἀδὰμ τῆς ἔφερε τὴν ἀφθαρσία καὶ τὴν αἰωνιότητα. Στὸν ἄνθρωπο ὅμως ἔφερε κάτι περὶ σσότερο, τὴ δυνατότητα τῆς θεώσεως. Ἡ ἄλογη κτίση δὲν μπορεῖ νὰ θεωθεῖ, ὅπως δὲν μπορεῖ καὶ νὰ ἀμαρτήσῃ. Ἡ ἄλογη κτίση δὲν εἶναι

ἐλεύθερη, δὲν ἔχει νοῦ. Ὅ,τι δὲν μπορεῖ νὰ ἀμαρτήσῃ, δὲν μπορεῖ οὔτε νὰ θεωθεῖ. Ἡ ἀφθαρσία καὶ ἡ αἰωνιότητα δίδονται στὴ Φύση· στὴ Φύση τὴν ἄψυχη καὶ στὴ Φύση τὴν ἔμψυχη, στὴ Φύση τὴν ἄλογη καὶ στὴ Φύση τὴ λογική. Γι' αὐτὸ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀναστηθοῦν, ὅλοι θὰ ἀφθαρτοποιηθοῦν ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἐὰν ὑπῆρξαν φίλοι ἢ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, γιατί ἡ Φύση τους εἶναι μία καὶ ἀδιάτμητος μονάς. Ὅμως ἡ θέωση δὲν δίδεται στὴ Φύση. Δίδεται στὰ πρόσωπα, στὰ πρόσωπα τὰ ἐλεύθερα, στὰ πρόσωπα ποὺ θέλησαν νὰ δεχθοῦν μέσα στὴν καρδιά τους τὸν Θεό, στὰ πρόσωπα ποὺ, ὅταν ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔκρουσε τὴ θύρα, τὴν ἀνοιξαν καὶ δέχθηκαν μὲ εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίαση τὸν μεγάλο ἐπισκέπτη καὶ δειψνησαν μαζί του.

Μὲ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη ἐν Χριστῷ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΟΣ

Ἀσκηταρῖα τῆς Κοινοβουλίας
κατὰ τὸ Κιζιλ Τεμάκ κ.κ.

ΜΑΡΙΑ, Η ΑΔΙΟΔΕΥΤΟΣ ΠΥΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

(Mary, The Untrodden Portal of God)

του Γεωργίου Σ. Γαβριήλ

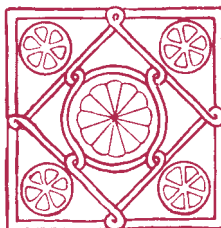
Ἐκδόσεις Zephyr, Thessalonika - Ridgewood

Μὲ τὸν κ. Γεώργιο Γαβριήλ μᾶς συνδέουν ἀδελφικὲς σχέσεις, πού ἔχουν βαθιὲς ρίζες. Ἄν καὶ γεωγραφικὰ μᾶς χωρίζουν μεγάλες ἀποστάσεις ἀφοῦ ζεῖ καὶ ἐργάζεται στὸ New Jersey τῶν Η.Π.Α., ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς πνευματικῆς γεωγραφίας ζοῦμε συνήθως σὲ τόπους κοντινοὺς. Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ, λοιπόν, νὰ γράψουμε ἓνα σύντομο σημεῖωμα γιὰ τὴ θεολογικὴ του παρουσία, μὲ τὴν εὐκαιρία μάλιστα τῆς πρόσφατης ἔκδοσης τοῦ τελευταίου του βιβλίου Mary, The Untrodden Portal of God (Μαρία, ἡ Ἀδιόδευτος Πύλη τοῦ Θεοῦ), πού δημοσιεύτηκε στὴν Ἀμερικὴ. (Ἄν καὶ τὸ βιβλίον κυκλοφορεῖ πρὸς τὸ παρὸν μόνον στὰ ἀγγλικά, ὁ ἐνδιαφερόμενος ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ προμηθευτεῖ ἓνα ἀντίτυπο μὲσω τῆς Ἐπιγνώσης).

Ὁ Γεώργιος Γαβριήλ ἔχει δημοσιεύσει εὐρέως γιὰ θεολογικὰ καὶ πνευματικὰ θέματα, ὡς ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ The Ark (Ἡ Κιβωτός). Ἀνάμεσα στὶς σημαντικότερες ἀπὸ τὶς μονογραφίες του περιλαμβάνονται «Οἱ Ἀπαγορευμένες Ἀπεικονίσεις» (Forbidden Images) πού ἀναφέρεται στὸ ἄτοπο τῶν ἀπεικονίσεων τοῦ Θεοῦ Πατὴρ καὶ τῆς Ἁγίας Τριάδος (κυκλοφορεῖ καὶ στὰ ἑλληνικὰ ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Ζέφυρος, 1990), τὸ ὑποδειγματικὸ κείμενο γιὰ τὸ γάμο «You Call My Words Immodest», καθὼς καὶ τὸ ἔργο «Ἡ Ἐξομολόγηση κατὰ τὸν Ἅγιο Συμεὼν τὸ Νέο Θεολόγο», γιὰ τὸ νόημα τῆς ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν. Ὡς μεταφραστὴς ἔχει ἐμπλουτίσει σημαντικὰ τὴν ἀγγλόφωνη θεολογικὴ γραμματεία μὲ μεταφράσεις πατερικῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ μὲ μεταφράσεις γνωστῶν ἔργων σύγχρονων θεολόγων, ὅπως τὸ Κατὰ Ἐνωτικῶν (Against False Union) τοῦ ἱατροῦ Ἀλέξανδρου Καλόμοιρου καὶ Τὸ Προσωπορικὸ Ἄμάρτημα (The Ancestral Sin) τοῦ π. Ἰωάννη Ρωμανίδη.

Στὸ τελευταῖο του βιβλίον, Μαρία, ἡ Ἀδιόδευτος Πύλη τοῦ Θεοῦ, ὁ Γ. Γαβριήλ ἔχει βάλει βαθιὰ προσωπικὴ εὐσέβεια καὶ ἀγάπη γιὰ τὴν Παναγία, ἀλλὰ καὶ λεπτομερῆ μελέτη καὶ ἔρευνα τῆς θεολογικῆς καὶ λειτουργικῆς παράδοσης, πού σχετίζεται μὲ τὸ θέμα του. Παρουσιάζει τὴν

ἐκκλησιαστικὴ κατανόηση γιὰ τὸ Μυστήριον τῆς Θεοτόκου, ποὺ προσέφερε τὸν ἑαυτὴν ὡς τὸ ἔδαφος γιὰ τὴ συνάντησιν τοῦ Κτίστη μὲ τὴν Κτίσιν καὶ ἔδωκε ἀνθρώπινον σὰρκα στὸ Θεό. Ξεκινώντας ἀπὸ τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν ὅτι ἡ Ἐνσάρκωσις εἶναι τὸ προαιώνιον ἀπόκρυφον μυστήριον, ποὺ ἤδη ἐνεργεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας, ὁ συγγραφεὺς παραθέτει τὴν πατερικὴν παράδοσιν γιὰ νὰ φωτίσῃ τὸν ὀντολογικὸν καὶ σωτηριολογικὸν ρόλον τῆς Παρθένου. Στὴν πορεία τοῦ βιβλίου, τὸ πρόσωπον τῆς Παναγίας συνδέεται μὲ τόσες ὀψεις τῆς θεολογίας, ὥστε ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴ Θεοτόκον ἀναδεικνύεται σὲ κεντρικὸν δογματικὸν ἄξονα καὶ ἐνωσιὸν Ἀρχὴν γιὰ ὅλην τὴν Θεολογίαν.

ΕΙΚΟΝΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:

«Η Δημιουργία»,
Μονρεάλε, Ίταλία
Ψηφιδωτό της Μητρόπολης.

ΕΙΚΟΝΑ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟΥ:

«Τὸ ζῶϊκὸ βασίλειο»,
Μονρεάλε, Ίταλία
Ψηφιδωτό της Μητρόπολης.

Τὸ περιοδικὸ Ἐπίγνωσις ἐκδίδεται κάθε τρίμηνο. Ἐκδότης: Παῦλος Πολιτίδης
Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ: Ἰ. Καλόμοιρος, Ἀ. Μάγουρου, Π. Πολιτίδης. Καλλιτεχνικὴ ἐπιμέλεια:
Κ. Σισκάκης. Ἐκτύπωση-διεύθυνση ἐπικοινωνίας: Ἐκδόσεις «Ζέφυρος», 17ης Νοεμβρίου
79, 543 52 Πυλαία Θεσσαλονίκη, Τηλ. κέντρο 2310/948.233 - Διεύθυνση στο διαδίκτυο:
www.zephyr.gr/stjohn